

فوتبال به سبک اردنی

النشامی و فتح قلب‌ها

فرخ حساسی/ فوتبال در اردن فقط یک ورزش نیست بلکه بخشی از هویت ملی، روایت جمعی و یکی از مهم‌ترین عناصر وحدت اجتماعی در این کشور به شمار می‌رود. در سال‌های اخیر، موفقیت‌های تیم ملی اردن باعث شده فوتبال بیش از هر زمان دیگری در قلب مردم این کشور جای بگیرد؛ تا جایی که صعود تاریخی «النشامی» به جام جهانی، خیابان‌های آمان را به صحنه جشن و همبستگی ملی تبدیل کرد. از پرچم‌هایی که از بالکن خانه‌ها آویزان شده بود تا خیابان‌هایی که

با رقص و بوق خودروها بسته شده بودند، همه چیز نشان می‌داد فوتبال در اردن فراتر از یک بازی ساده است.

آغاز فوتبال در سرزمین اردن

ورود فوتبال به اردن به دوران امپراطوری عثمانی بازمی‌گردد؛ زمانی که اردن بخشی از قلمروی عثمانی بود. در آن سال‌ها، ملوانان و بازرگانان بریتانیایی نقش مهمی در معرفی فوتبال به منطقه داشتند، اما حکومت سختگیر عبدالحمید دوم باعث شد این ورزش تا سال ۱۹۰۸ چندان مجال رشد پیدا نکند. پس از پایان

جنگ جهانی اول و آغاز نفوذ بریتانیا در منطقه، فوتبال به تدریج در شهرهای اردن گسترش یافت و محبوبیت آن افزایش پیدا کرد. در سال ۱۹۴۴ لیگ فوتبال اردن شکل گرفت و کمی بعد فدراسیون فوتبال این کشور تأسیس شد. تیم ملی اردن نیز نخستین مسابقه رسمی خود را در سال ۱۹۵۳ مقابل سوریه برگزار کرد و با پیروزی ۳ بر ۱ کاش را آغاز کرد. با این حال، فوتبال اردن در بخش زیادی از قرن بیستم نتوانست به موفقیت بزرگی برسد و معمولاً یکی از تیم‌های متوسط یا ضعیف فوتبال آسیا محسوب می‌شد.

تولد النشامی و تغییر جایگاه اردن در آسیا
ورود اردن به قرن بیست و یکم، نقطه آغاز تحول فوتبال این کشور بود. تیم ملی اردن در جام ملت‌های آسیا ۲۰۰۴ برای نخستین بار توجه قاره را به خود جلب کرد. تساوی برابر کره جنوبی و ژاپن، دو قدرت بزرگ فوتبال آسیا، نشان داد اردن دیگر تیمی دست‌وپا بسته نیست. این روند در جام ملت‌های ۲۰۱۱ هم ادامه یافت؛ جایی که اردنی‌ها، عربستان را شکست دادند و دوباره به مرحله حذفی رسیدند. اما مهم‌ترین جهش فوتبال اردن در مسیر انتخابی جام جهانی ۲۰۱۴ رخ داد. اردنی‌ها برای نخستین بار به پلی آف بین‌قاره‌ای رسیدند و اگرچه شکست خوردند، شگفت‌خوردند، اما همان صعود تا استانه جام جهانی، نگاه‌ها را به فوتبال این کشور تغییر داد. سال‌ها بعد، اردن در جام ملت‌های آسیا ۲۰۲۳ شگفتی بزرگی خلق کرد و با عبور از عراق، تاجیکستان و کره جنوبی به فینال رسید. هرچند در دیدار نهایی برابر قطر شکست خورد، اما نایب‌قهرمانی آسیا به بزرگترین افتخار تاریخ فوتبال این کشور تبدیل شد.

فراتر از قومیت و قبیله

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های فوتبال در اردن، قدرت آن در ایجاد اتحاد اجتماعی است. کشوری که از نظر قومی، منطقه‌ای و اجتماعی تنوع زیادی دارد، هتکات بزرگی خلق کرد و با عبور از عراق، تاجیکستان و کره جنوبی به فینال رسید. هرچند در دیدار نهایی برابر قطر شکست خورد، اما نایب‌قهرمانی آسیا به بزرگترین افتخار تاریخ فوتبال این کشور تبدیل شد.

چالش‌های حرفه‌ای شدن

فوتبال باشگاهی در اردن طی سال‌های اخیر پیشرفت قابل توجهی داشته، اما همچنان با مشکلات ساختاری روبه‌رو است. لیگ حرفه‌ای این کشور اگرچه از نظر فنی رشد کرده و حضور بازیکنان و مربیان خارجی کیفیت مسابقات را افزایش داده، اما بحران مالی همچنان یکی از موانع اصلی توسعه فوتبال

التعمری، در مسیر اسطوره شدن

اردن با ترکیبی از ستارگان دنیای عرب در جام ملت‌های آسیا ۲۰۲۵ و با نایب‌قهرمانی در این مسابقات نشان داد که شاید تکنیکی‌ترین بازیکنان غرب آسیا، در این کشور حضور دارند و قطعاً گل سرسید این بازیکنان، کسی نیست جز موسی التعمری ۲۹ ساله؛ یکی از اولین لیژونرهای تاریخ فوتبال اردن، در جام ملت‌های آسیا ۲۰۲۳ برای اردنی‌ها خوش درخشید و پس از حضور در ترکیب سنت‌انین، این فصل برای رن در لیگ یک فرانسه به میدان رفت و با آمار شش گل و شش پاس گل به عنوان وینگر راست، از مؤثرترین بازیکنان فهرست تیمش بود. کارشناسان فوتبال او را به نسخه‌ای قدبلندتر از متو و الویثا بازیکن سابق تیم ملی فرانسه نامیدند. به جز او، اردن در جام ملت‌های آسیا یک ستاره دیگر به نام یزان التعمیرات هم داشت که برای اردن درخشید اما به دلیل مصدومیت شدید، جام جهانی را از دست خواهد داد.

سرمری آشنا با جام جهانی

در حالی که تیم ملی اردن و اردنی‌ها هرگز سابقه حضور در جام جهانی را ندارند، سرمری تیم با حال و هوای جام جهانی آشناست. جلال سلامی مراکشی بخشی از ترکیب مراکش در جام جهانی ۱۹۹۸ بود هر چند که او در مجموع تنها سه دقیقه برای تیم ملی کشورش در این رقابت‌ها به میدان رفت اما به هر حال، با سابقه بازی در جام جهانی در این دوره از رقابت‌ها به عنوان سرمری فعالیت خواهد کرد. دوران مربیگری جلال سلامی به جز تیم ملی اردن در کشور او یعنی مراکش بوده و اردن، نخستین تجربه او در یک تیم ملی بزرگسالان محسوب می‌شود. البته او سابقه هدایت تیم A مراکش را هم دارد که تیمی متشکل از بازیکنان حاضر در لیگ داخلی است و او موفق شد در سال ۲۰۱۸، با مراکش در مسابقات قهرمانی آفریقا به قهرمانی برسد. سلامی با اردن به جز صعود به جام جهانی، نایب‌قهرمانی جام ملت‌های عرب فیفا را هم کسب کرد و با کارنامه‌ای مناسب، تبدیل به یک مربی محبوب در اردن شده است.

میهمان جذاب آسیایی

در بین تیم‌های محدودی که برای نخستین بار فرصت حضور در جام جهانی را کسب کرده‌اند، شاید اردن یکی از جذاب‌ترین تیم‌ها از حیث سبک بازی باشد. شاید هواداران فوتبال جهان که چندان فوتبال آسیا را با جزئیات دنبال نمی‌کنند، اطلاع زیادی از کیفیت بازی تیم ملی اردن نداشته باشند اما مخاطبان آسیایی فوتبال که سال‌هاست اردن را به عنوان یک رقیب سرسخت برای مدعیان سنتی قاره آسیا می‌شناسند، می‌دانند که اردن قرار نیست در اولین حضور جهانی خود برای رقیبش در یکی از دشوارترین گروه‌های جام جهانی ۲۰۲۶ تفریح باشد. نایب‌قهرمان دوره اخیر جام ملت‌های آسیا و جام ملت‌های عرب فیفا، شاید یکی از تیم‌هایی باشد که فرصت حضور در جام جهانی را با ۴۸ تیمی شدن رقابت‌ها پیدا کرده اما فرم آنها در این سال‌ها نشان داده که آنها توان حضور در جام جهانی ۲۲ تیمی را هم داشتند. البته که در جام جهانی، اردن باید با نسخه‌ای متفاوت و تدافعی را از خود نشان دهد تا مقابل تیم‌های بزرگی چون آرژانتین و اتریش و الجزایر که سابقه بیشتری در جام جهانی دارند، بازنده نباشد.

نحوه صعود چگونه بود؟

شروع اردن در مسیر صعود به جام جهانی در مرحله اصلی مقدماتی در قاره آسیا چندان امیدوارکننده نبود؛ آنها در خانه مقابل کویت متوقف شدند و برابر کره جنوبی شکست خوردند اما نتایج در ادامه راه تغییر کرد. نتایج مناسب اردن، آنها را در مسیر صعود مستقیم به جام جهانی قرار داد و تساوی در خانه قدرت اول گروه یعنی کره جنوبی، گامی بلند برای حضور در جام جهانی بود. در نهایت نخستین حضور اردن در جام جهانی با پیروزی سه بر صفر مقابل عمان قطعی شد تا جهان فوتبال، یک نام دیگر را در کتاب تاریخ جام جهانی به خود ببیند.

جبران حسرت ۲۰۱۴

شروع اردن در مسیر صعود به جام جهانی در مرحله اصلی مقدماتی در قاره آسیا چندان امیدوارکننده نبود؛ آنها در خانه مقابل کویت متوقف شدند و برابر کره جنوبی شکست خوردند اما نتایج در ادامه راه تغییر کرد. نتایج مناسب اردن، آنها را در مسیر صعود مستقیم به جام جهانی قرار داد و تساوی در خانه قدرت اول گروه یعنی کره جنوبی، گامی بلند برای حضور در جام جهانی بود. در نهایت نخستین حضور اردن در جام جهانی با پیروزی سه بر صفر مقابل عمان قطعی شد تا جهان فوتبال، یک نام دیگر را در کتاب تاریخ جام جهانی به خود ببیند.

مدل بازی اردن چگونه خواهد بود؟

هیچ نشانه‌ای از سبک بازی اردن در جام جهانی وجود ندارد چرا که مدل بازی اردن در تقابل با رقبای آسیایی طبیعتاً با مدل بازی این تیم در جام جهانی متفاوت خواهد بود. با این حال تکیه بر نقطه قوت این تیم در بازی‌های مقدماتی یعنی ساختار قدرتمند دفاعی به علاوه ضحدمات سریع و ویرانگر، یکی از برنامه‌های احتمالی اردن در جام جهانی پیش رو خواهد بود. پیروزی مقابل کره جنوبی در نیمه‌نهایی جام ملت‌های آسیا و برد مقابل عمان که صعود را رقم زد، نشانی از مدل بازی عمان هستند که در آن اکثریت گل‌ها، از طریق انتقال سریع توپ به دروازه و شکاری ورنرگت از خط دفاع به خط حمله در سریع‌ترین زمان ممکن رقم می‌خورد.

معجزه النشامی؛ والس قاطعانه

برای شگفتی در رقص اول

تیم ملی فوتبال اردن پس از نایب‌قهرمانی تاریخی در جام ملت‌های آسیا ۲۰۲۳، سرانجام طلسم ۴۰ ساله خود را شکست و برای نخستین بار از زمان حضور در مقدماتی جام جهانی ۱۹۸۶، بلیت حضور در بزرگترین استیج فوتبال جهان را کسب کرد. آنها با هدایت «جمال سلامی»، سرمری باتجربه مراکشی که خود سابقه بازی در جام جهانی ۱۹۹۸ را دارد، تیمی با ساختار دفاعی آهستین و به شدت سازمان‌یافته ساخته‌اند. با حضور فوق‌ستاره‌هایی چون «موسی التعمری» (مهاجم سرعتی باشگاه مون پلایه فرانسه) و «یزان التعمیرات»، اردنی‌ها به عنوان یک میهمان تشریفاتی، بلکه برای به زانو درآوردن بزرگان و ثبت اولین پیروزی تاریخ خود پا به میدان گذاشته‌اند.

اردن

Group J

اولین حضور در جام جهانی

سرمری: جلال سلامی (مراکش)

کاپیتان: احسان حداد

بهترین عملکرد:

رتبه در رده‌بندی فیفا: ۶۲

ستارگان: موسی التعمری (رن)، علی علوان (السلیبه) و محمد ابوزریقی (راجا کازابلانکا)

بزنانه بازی‌ها:
سه شنبه ۲۷ خرداد: اتریش - اردن ۲:۰
سه شنبه ۲ تیر: اردن - الجزایر ۲:۰
یکشنبه ۷ تیر: اردن - آرژانتین ۵:۰

مهری تیم‌های جام جهانی

سرزمین آرامش در دریای طوفانی

اردن و قصه هزار و یک شب

محمدرضا رحیم پورا تیم ملی فوتبال اردن ملقب به «النشامی» یا همان جوانمردان غیور بادیه‌نشین که پس از ۴۰ سال انتظار و بیش از ۱۰ دوره ناکامی تلخ، سرانجام دیو صعود به جام جهانی را تسلیم اراده خود کردند. سفیدهای خاورمیانه حالا در گروهی که آرژانتین، قهرمان جهان را به خود می‌بیند، پا به بزرگترین رویداد ورزشی سیاره گذاشته‌اند. اما اردن در ویت‌ترین بین‌المللی تنها به فوتبال خلاصه نمی‌شود؛ این کشور مهد پترا، وادی رام و قصه‌های هزار و یک شب صحرانورد است؛ جایی که نجابت و میهمان‌نوازی بر نان شب تقدم دارد.

سرزمین تنگناهای جغرافیایی

و وسعت بیکران میهمان‌نوازی

اردن هاشمی با مساحتی حدود ۸۹ هزار کیلومتر مربع و جمعیتی نزدیک به ۱۱ میلیون نفر، در قلب پراشوب خاورمیانه و در همسایگی عراق، عربستان، سوریه و فلسطین قرار دارد. پایتخت آن، «آمان»، یکی از مدرن‌ترین، امن‌ترین و در عین حال اصیل‌ترین شهرهای منطقه است که در آن مراکز خرید مجلل و هتل‌های پنج‌ستاره در آغوش بازارهای سنتی و تیم‌های باستانی نظیر جبل‌القلعه جا خوش کرده‌اند. اما متمایزترین ویژگی این ملت، فرهنگ اعجاب‌انگیز «اکرم الضیافه» یا همان میهمان‌نوازی است. واژه «اهلاً و سهلاً» در این دیار صرفاً یک تعارف روزمره نیست، بلکه منشوری اخلاقی است که تمام شهروندان، از شهرنشینان آمان تا بدویان چادرنشین صحرا، خود را به آن متعهد می‌دانند.

چرخ‌های اقتصاد؛ ایستادگی در برابر بحران‌ها

با تکیه بر سرمایه انسانی

اقتصاد اردن نمونه‌ای بارز از پایداری در میان محدودیت‌های شدید طبیعی است. این کشور که به عنوان چهارمین کشور فقیر جهان از نظر منابع آبی شناخته می‌شود و از موهبت نفت نیز بی‌بهره است، با تکیه بر نیروی انسانی متخصص و مدیریت مالی پویا، چرخ‌های اقتصادی خود را زنده نگه داشته است. در سال گذشته میلادی (۲۰۲۵)، اقتصاد اردن به‌رغم سایه سنگین تنش‌های منطقه‌ای در غزه و کرانه باختری، نرخ رشد قابل‌قبول ۲.۸ درصدی را ثبت کرد. در این میان، بخش صنعت و تولید با سهمی ۱۷.۷ درصدی پیشگراول رشد اقتصادی بود و بخش‌های املاک و بازرگانی در رتبه‌های بعدی قرار گرفتند. مضاف بر این، ذخایر ارزی بانک مرکزی اردن با رسیدن به رقم تاریخی ۲۵.۵ میلیارد دلار (پوشش ۹ ماه واردات کشور)، سربلندی مستحکم در برابر نگرانی‌های خارجی ایجاد کرد، هرچند که چالش‌های کهنه‌ای چون نرخ بیکاری جوانان و استقراض از صندوق بین‌المللی پول (IMF) کماکان پابرجا است.

ابین مقدس «منسف»؛ پادشاه بی‌رقیب سفره‌های اردنی
شناخت هویت ملی اردن بدون فهم جایگاه «منسف» غیرممکن است. منسف برای یک اردنی تنها یک وعده غذایی نیست، بلکه مظهر اتحاد قبیله‌ای، سخاوت و اصالت است. این غذای ملی از ترکیب برنج زعفرانی، گوشت ترد بره پخته‌شده در «جمیده» (ماست گوسفندی غلیظ و خشک‌شده) تشکیل می‌شود که روی نان نازک «شراک» سرو شده و با مغز صنوبر و بادام تزیین می‌گردد؛ ضیافتی باشکوه که نماد پیوند عمیق مردمان این دیار با ریشه‌های ادوی آنهاست. اردن ویت‌ترین تاریخ سنگ و صخره است. شهر باستانی

«پترا»، یکی از عجایب هفتگانه جدید جهان که توسط طبیعت‌ها در دل کوه‌های سرخ‌رنگ تراشیده شده، به «شهر گل سرخ» شهره است. کمی جلوتر در جنوب کشور، بیابان افسانه‌ای «وادی رام» با صخره‌های عظیم و شن‌های سرخ‌رنگش، چشم‌اندازی کاملاً فضایی و مریخی خلق کرده است. این جاذبه‌های بی‌بدیل سبب شد تا بخش گردشگری اردن در سال ۲۰۲۵ با جهشی چشمگیر، درآمدی بالغ بر ۷.۱۶ میلیارد دلار را نصیب خزانه کشور کند.

نقاشی با سنگ‌های ریز؛ هنر موزاییک در مادبا

شهر تاریخی «مادبا» در اردن به عنوان «شهر موزاییک جهان شناخته می‌شود. شاهکار این هنر، قدیمی‌ترین نقشه باستانی از خاک مقدس و قدس شریف است که در کف کلیسای سنت جرج با میلیون‌ها سکه سنگ ریز رنگی فرش شده است. در کنار آن، صنایع دستی زنان بادیه‌نشین شامل سوزن‌دوزی‌های ظریف و بافت فرش‌های پشمی، نه تنها چرخ اقتصاد روستایی را می‌چرخاند، بلکه رازی قصه‌های کهن صحرانشینان است.

هالوود در قرنطینه شن‌ها

اردن و به ویژه وادی رام، بهشت کارگردانان بزرگ سینمای جهان است. تاکنون چندین فیلم برنده و نامزد جایزه اسکار در این جغرافیا فیلمبرداری شده‌اند: از شاهکار کلاسیک «لورنس عربستان» گرفته تا بلاک‌باسترهای مدرن چون «مریخی» (The Martian) و حماسه «تلماسه» (Dune). دولت اردن با ارائه مشوق‌های مالی و تخفیف‌های مالیاتی سنگین (تا سقف ۳۵ درصد بازگشت نقدی)، این کشور را به هاب اصلی فیلمسازی در خاورمیانه تبدیل کرده است. در حوزه هنر مدرن نیز، نسل جدید هنرمندان اردنی نظیر «الفرعی» با تلفیق رپ خیابانی و موسیقی الکترونیک و «لورنس ابوحمدان» در عرصه هنرهای صوتی و تصویری، دغدغه‌های هویتی نسل جوان عرب را در گالری‌های بین‌المللی فریاد می‌زنند.

نواي عود و زجل در طنین سمفونی‌های بین‌المللی
موسیقی سنتی اردن با سازهایی چون عود، رباب و سازهای بادی نظیر میجوز و آرزول عجین است. در ادبیات نیز، شعرای اردنی با تکیه بر فرهنگ «زجل» (شعر عامیانه) و متون کلاسیک، در کنار سوزال‌های درام تلویزیونی که به نقد گزنده جامعه مدرن عرب می‌پردازند، هواداران پرشمار در سراسر جهان عرب دارند.